

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 10Ndz/2/2020
Identifikačné číslo spisu: 6019200445
Dátum vydania rozhodnutia: 30.10.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Hatalová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:6019200445.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne SLOVAKIAN WOOD, s.r.o., so sídlom Bazovského 4419/9, 984 01 Lučenec, právne zastúpená Kováč/Krpčiarová & Partners advokátska kancelária, s.r.o., so sídlom M. Bela 2, 984 03 Lučenec, proti žalovanému Finančnému riaditeľstvu Slovenskej republiky, so sídlom Lazovná 63, 974 01 Banská Bystrica, v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 101358673/2019 zo dňa 5. júna 2019 vedenom na Krajskom súde v Banskej Bystrici pod sp. zn. 24S/166/2019, o námietke zaujatosti vznesenej žalobkyňou proti sudkyniam Krajského súdu v Banskej Bystrici JUDr. Silvii Zdráhalovej Rúfusovej, JUDr. Drahomíre Mikulajovej a JUDr. Jane Novotnej, takto

rozhodol:

Sudkyne Krajského súdu v Banskej Bystrici JUDr. Silvia Zdráhalová Rúfusová, JUDr. Drahomíra Mikulajová a JUDr. Jana Novotná nie sú vylúčené z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na Krajskom súde v Banskej Bystrici pod sp. zn. 24S/166/2019.

Odôvodnenie

1. Žalobkyňa vzniesla námietku zaujatosti voči sudcom JUDr. Martinovi Ľuptákovi, PhD., JUDr. Silvii Zdráhalovej Rúfusovej, JUDr. Drahomíre Mikulajovej a JUDr. Jane Novotnej, ktorú odôvodnila tým, že sudca JUDr. Martin Ľupták, PhD. viackrát vystupoval v konaniach na súdoch ako protistrana voči autorovi sporného diela Ing. arch. E. G.. Tieto skutočnosti JUDr. Martin Ľupták, PhD. zatajil. JUDr. Martin Ľupták zároveň vystupuje vo viacerých združeniach a vzťahoch v Lučenci, v ktorých cieľavedome koná a konal proti žalobkyňi a najmä proti osobe Ing. arch. E. G.. Sudca z Okresného súdu Rimavská Sobota, p. E. L.K. poskytol informácie členom senátu o tom, že na základe záujmu niektorých osôb mali uskutočniť pred súdom v konaní voči obžalovanému Ing. arch. E. G. také postupy, aby bol p. Ing. arch. E. G. odsúdený a poškodený. Podľa vyhlásenia člena senátu (sp. zn. 2T/16/2013) vedenom na Okresnom súde Rimavská Sobota, p. E. bol súd v tomto smere ovplyvňovaný. Podľa členov senátu pána F. a K. mali navštíviť sudcu na Okresnom súde Rimavská Sobota a prijatie im vybavil ich priateľ, JUDr. Martin Ľupták, PhD. V čase, keď sa tieto skutočnosti mali stať, tak bol sudca ešte pracovníkom Okresnej prokuratúry v Lučenci, ktorá podávala obžalobu na Ing. arch. E. G..

2. Podľa uvedených prípadov, v ktorých vystupoval proti účastníkovi konania a hlavne proti autorovi

posudzovaného investičného zámeru sudca JUDr. Martin Lupták, PhD., sú tak závažného charakteru, že zakladajú aj porušenie jednotlivých ustanovení zákona. Z uvedeného dôvodu nemôže byť JUDr. Martin Lupták, PhD. a s ním spriaznené členky príslušného senátu osobami, ktoré by mohli nezaujate pristupovať k predmetnej veci.

3. Krajský súd postupom podľa § 92 ods. 1 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „S.s.p.“) predložil námietku zaujatosti žalobkyne spolu so spisovým materiálom Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na rozhodnutie o zaujatosti sudkýň spolu s ich vyjadrením k vznesenej námietke.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) posúdil námietku zaujatosti vznesenú žalobkyňou proti vec prejednávajúcim sudkyniam krajského súdu JUDr. Silvii Zdráhalovej Rúfusovej, JUDr. Drahomíre Mikulajovej a JUDr. Jane Novotnej, vzhľadom na ich pomer k veci, k účastníkom konania, túto prejal v intenciách právnej úpravy ustanovenej v § 87 a nasl. S.s.p. a dospel k záveru, že niet zákonného dôvodu na vylúčenie menovaných sudkýň krajského súdu z prejednávania a rozhodovania v predmetnej veci.

5. Podľa § 87 ods. 1 S.s.p. sudca správneho súdu je vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na jeho pomer k veci, účastníkom konania, ich zástupcom alebo k osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti, alebo ak konal, či rozhodoval vo veci ako zamestnanec orgánu verejnej správy.

6. Podľa § 87 ods. 2 S.s.p. vylúčený je i sudca správneho súdu, ktorý prejednával a rozhodoval tú istú vec na správnom súde inej inštancie.

7. Podľa § 87 ods. 3 S.s.p. dôvodom na vylúčenie sudcu správneho súdu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v procesnom postupe sudcu a v jeho rozhodovacej činnosti.

8. Podľa § 90 ods. 2 S.s.p. v námietke zaujatosti musí byť okrem všeobecných náležitostí podania uvedené, proti komu smeruje, dôvod, pre ktorý má byť sudca vylúčený, kedy sa účastník konania podávajúci námietku o dôvode vylúčenia dozvedel a dôkazy na preukázanie svojho tvrdenia, ktorých povaha to pripúšťa, okrem tých, ktoré nemôže bez svojej viny pripojiť. Na podanie, ktoré nespĺňa náležitosti námietky zaujatosti, správny súd neprihliada; v tomto prípade sa vec nadriadenému správne súdu nepredkladá. Ustanovenie § 58 ods. 1 sa nepoužije.

9. Podľa § 93 S.s.p. ak účastník konania namieta zaujatosť aj ďalších sudcov toho istého súdu, k námietke zaujatosti sa vyjadria títo sudcovia, iba ak o to požiadajú nadriadený správny súd rozhodujúci o námietke zaujatosti. Nadriadený správny súd rozhoduje o vylúčení ďalších sudcov, iba ak zároveň rozhodne o vylúčení toho sudcu, ktorý má vec prejednať a rozhodnúť.

10. Účelom právnej úpravy ustanovenej v citovanej právnej norme § 87 S.s.p. je prispieť k nestrannému prejednaniu veci, k nezaujatému prístupu súdu, k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z hľadiska uvedeného ustanovenia je právne významný vzťah sudcu, a to buď:

- i. k veci (o vzťah tejto povahy ide napríklad vtedy, keď sudca je účastníkom alebo vedľajším účastníkom konania, keď má osobný záujem na určitom výsledku konania, ale tiež vtedy, keď sudca verejne - napríklad prostredníctvom médií alebo iným spôsobom, vyjadril právny názor na vec, ktorý je objektívne spôsobilý ohroziť jeho nestrannosť),
- ii. k účastníkom konania [o takýto vzťah ide v prípade vzťahu sudcu charakteru rodičovského, manželského, súrodeneckého alebo iného blízkeho rodinného vzťahu alebo relevantného osobného vzťahu (tak pozitívneho alebo negatívneho)],
- iii. k zástupcom účastníkov konania.

11. Pomer k veci ako okolnosť spochybňujúca nezaujatosť sudcu predpokladá situáciu, keď sudca je právne zainteresovaný na výsledku konania. O pomere k účastníkovi alebo k zástupcovi ako okolnosti vzbudzujúcej pochybnosti o nezaujatosti sudcu možno uvažovať, ak sa zakladá na príbuzenstve, či iných kladných alebo záporných vzťahoch sudcu k účastníkom alebo k ich zástupcom. Zákom predpokladané dôvody podmieňujúce zaujatosť alebo nezaujatosť sudcu na prejednanie a rozhodnutie pridelenej veci musia vyplývať z objektívnych skutočností. Pre vylúčenie sudcu z prejednávania a

rozhodnutia veci nepostačujú subjektívne pocity, respektíve domnienky účastníka konania, z dôvodu ktorých tvrdí, že má pochybnosti o nezaujatosti sudcu na prejednanie a rozhodnutie veci (ako aj je nepostačujúci subjektívny názor konajúceho sudcu, že sa cíti byť zaujatý na prejednanie a rozhodnutie mu pridelenej veci).

12. Zaujatosť konkrétneho sudcu v prejednávanej veci musí vyplývať z objektívnych okolností podmieňujúcich jeho vzťah k predmetu konania alebo jeho vzťah k účastníkom tohto konania alebo k ich zástupcom. Povinnosť preukázať okolnosti odôvodňujúce zaujatosť konajúceho sudcu na prejednaní a rozhodnutí mu pridelenej veci spočíva na tom, kto vzniesol námietku zaujatosti. Na druhej strane k záveru o tom, že sudca je vylúčený, nie je potrebné, aby bolo preukázané, že je zaujatý. Na vylúčenie sudcu postačuje, ak možno mať so zreteľom na jeho pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom, pochybnosti o jeho nezaujatosti, dôvodnosť ktorých musí však vyplývať z objektívne preukázateľných skutočností.

13. Nestrannosť treba skúmať z dvoch hľadísk, a to zo subjektívneho hľadiska nestrannosti, t. j. v danom prípade treba zistiť osobné presvedčenie sudcu prejednávajúceho prípad, a z objektívneho hľadiska nestrannosti, t. j. v danom prípade treba zistiť, či sú poskytnuté dostatočné záruky pre vylúčenie akejkolvek pochybnosti v danom smere. V prípade subjektívneho hľadiska nestrannosti, sa nestrannosť sudcu predpokladá až do predloženia dôkazu opaku (Piersach proti Belgicku - rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 1. októbra 1982).

14. Existencia nestrannosti musí teda byť určená podľa subjektívneho hľadiska, to znamená na základe osobného presvedčenia a správania sudcu v danej veci, a tiež podľa objektívneho hľadiska, t. j. zisťovaním, či sudca poskytoval dostatočné záruky, aby bola z tohto hľadiska vylúčená akákoľvek oprávnená pochybnosť (pozri Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 15. júna 2000, sp. zn. III. ÚS 16/00).

15. Nestrannosť sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu či sa cíti, respektíve necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Nestrannosť sudcu je zvyčajne definovaná ako „absencia predsudku alebo zaujatosti v konkrétnej veci.“

16. Za objektívne pritom nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci, pristupuje. Aj pri zohľadnení teórie zdania môže byť sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k veci, k účastníkom alebo ich zástupcom, dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti, nebude môcť rozhodovať „sine iura et studio“, teda nezávisle a nestranne.

17. Predpokladom skutočného uplatnenia zásady rovnosti účastníkov v konaní a zaistenia záruk správneho a spravodlivého rozhodnutia je, aby v konaní konal a rozhodoval sudca nezaujatý, ktorý nie je v žiadnom osobnom vzťahu k účastníkom a k ich zástupcom, a ktorý nie je žiadnym spôsobom zainteresovaný na výsledku konania. V súlade s tým zákon, vo vyššie citovanom ustanovení § 87 ods. 1 S.s.p., stanoví ako dôvody vylúčenia sudcu/sudcov pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom. Zákon zakladá vylúčenie sudcu na existencii určitého dôvodu vymedzeného takými konkrétnymi označenými a zistenými skutočnosťami, vo svetle ktorých sa javí sudcova nezaujatosť pochybnou. Vylučuje sa tým subjektívny pohľad na vylúčenie sudcu.

18. V tejto súvislosti najvyšší súd poukazuje na Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 11. mája 2005, sp. zn. III. ÚS 47/05, v ktorom ústavný súd vyslovil právny záver, že cit.: „(...) obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu, to znamená, že súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutie vo veci.“ Ústavný súd Slovenskej republiky nestrannosť sudcu judikoval aj v ďalších

rozhodnutiach (napríklad sp. zn. I. ÚS 73/97).

19. V danej súvislosti najvyšší súd dáva do pozornosti, že sudca je predstaviteľ súdnej moci. Právomoc súdu sudca vykonáva na nezávislom a nestrannom súde, oddelene od iných štátnych orgánov. Sudca je pri výkone svojej funkcie nezávislý a zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy vykladá podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia; rozhoduje nestranne, spravodlivo, bez zbytočných prietahov a len na základe skutočností zistených v súlade so zákonom. Podľa § 30 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 385/2000 Z.z.“) v záujme záruky nezávislosti a nestrannosti výkonu sudcovskej funkcie je sudca povinný dbať svojím správaním na to, aby jeho nestrannosť nebola dôvodne spochybňovaná. V občianskom živote, pri výkone funkcie sudcu, aj po jeho skončení, sa sudca musí zdržať všetkého, čo by mohlo narušiť vážnosť a dôstojnosť funkcie sudcu alebo ohroziť dôveru v nezávislé, nestranné a spravodlivé rozhodovanie súdov. Z toho vyplýva, že sudca musí byť nielen nestranný, ale sa musí ako nestranný javiť navonok (§ 2 ods. 1 a 2 menovaného zákona).

20. Práve osobitný vzťah sudcu k štátu musí sudcovi umožniť konať a rozhodovať nezávisle a nezaujato vo všetkých veciach, teda aj vo veciach podliehajúcich súdnemu prieskumu. K tomuto postojú článok 144 Ústavy Slovenskej republiky výslovne sudcovi priznáva nezávislosť pri výkone jeho funkcie.

21. Zákonodarca v právnej úprave ustanovenej v citovanej právnej norme § 87 S.s.p. dôvody vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodovania vecí taxatívne stanoví v odsekoch 1 a 2. V odseku 3 uvedenej právnej normy zákonodarca upravuje, ktoré okolnosti nie je možné považovať za dôvody na vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania vecí. V tejto právnej úprave ustanovuje, že dôvodom na vylúčenie sudcu správneho súdu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v procesnom postupe sudcu a v jeho rozhodovacej činnosti.

22. K námietke žalobkyne ohľadom zaujatosti sudcu JUDr. Martina Ľuptáka, PhD. kasačný súd uvádza, že namietaný sudca nie je s účinnosťou od 01.06.2020 sudcom správneho kolégia na Krajskom súde v Banskej Bystrici, ale je zaradený do trestnoprávneho kolégia. Predmetnú vec podľa aktuálneho rozvrhu práce rozhoduje senát v zložení JUDr. Silvia Zdráhalová Rúfusová, JUDr. Drahomíra Míkulajová a JUDr. Jana Novotná. Navyše k veci kasačný súd dodáva, že skutočnosti tvrdené žalobkyňou samé o sebe nie sú takými skutočnosťami, ktoré by podmieňovali pochybnosti o nezaujatosti sudcu. Námietky žalobkyne majú podľa názoru kasačného súdu skôr špekulatívny charakter ako racionálny, s cieľom oddialenia riadneho prejednávania veci, v ktorej bol pred vznesením námietky zaujatosti vytýčený termín pojednávania.

23. K namietaným sudkyniam kasačný súd uvádza, že žalobkyňa neuviedla žiadne dôvody, ktoré by preukázateľne a objektívne spochybňovali nezaujatosť namietaných sudkýň vzhľadom k ich pomeru k veci alebo jeho účastníkom, a preto najvyšší súd dospel k záveru, že skutočnosti tvrdené žalobkyňou, nie sú spôsobilé spochybniť nezaujatosť namietaných sudkýň.

24. Vzhľadom na uvedené, pokiaľ žalobkyňa v konaní vedenom na krajskom súde pod sp. zn. 24S/166/2016 založila svoju pochybnosť o nezaujatosti uvedených sudkýň výlučne na tvrdení, že sú spriaznené so sudcom JUDr. Martinom Ľuptákom, PhD. bez tvrdenia o existencii ďalších skutočností, ktoré by preukázateľne a objektívne spochybňovali nezaujatosť namietaných sudkýň, vzhľadom k ich pomeru k veci alebo jeho účastníkom, respektíve k jeho zástupcom, senát najvyššieho súdu dospel k záveru, že bez ďalších relevantných dôvodov nie toto tvrdenie spôsobilé spochybniť nezaujatosť namietaných sudkýň. Žalobkyňa neunesla dôkazné bremeno preukázať okolnosti odôvodňujúce zaujatosť konajúcich sudkýň.

25. V tejto súvislosti najvyšší súd zdôrazňuje, že základom pre vylúčenie sudcu môžu byť len objektívne existujúce zákonné dôvody. Na dosiahnutie nápravy v konaní súdneho prieskumu zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy podľa Správneho súdneho poriadku slúžia predovšetkým opravné prostriedky, nie námietka zaujatosti, ktorej účel je zásadne odlišný. Iba na tomto základe však bez

ďalšieho nemožno urobiť záver o splnení podmienok ustanovenia § 87 ods. 1 SSP, ak súčasne nie sú k dispozícii ďalšie doložené skutočnosti, ktorých konkrétny obsah a charakter by objektivizoval uplatnenú námietku.

26. Súčasťou základného práva na pojednanie veci pred nestranným súdom podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky nie je povinnosťou súdu vyhovieť návrhu účastníka súdneho konania, ktorý podal takýto návrh podľa § 90 S.s.p. a vylúčiť označeného sudcu z ďalšieho pojednávania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na pojednanie veci nestranným súdom je iba povinnosť súdu pojednať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho pojednávania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (pozri Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 25. marca 1998, sp. zn. I. ÚS 27/98).

27. I keď Správny súdny poriadok v § 87 ods. 1 S.s.p. spája vylúčenie sudcov z pojednania a rozhodovania vo veci nielen so skutočne preukázanou zaujatosťou, ale aj vtedy, ak možno mať čo i len pochybnosť o ich nezaujatosti [pozri tiež zásady prijaté judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva najmä vo veci Delcourt proti Belgicku, podľa ktorých spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („justice must not only be done, it must also be seen to be done“)], nemožno prehliadať, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 87 ods. 1 S.s.p. predstavuje výnimku z významnej ústavnej zásady, že nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (článok 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky). Vzhľadom na to možno vylúčiť sudcu z pojednávania a rozhodovania pridelenej veci len celkom výnimočne a zo skutočne závažných dôvodov, ktoré mu zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom objektívne, nezaujato a spravodlivo. Z vyššie uvedeného vychádza aj judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorá rozoznáva subjektívne hľadisko nestrannosti sudcu, zahrňujúce osobné presvedčenie a správanie sudcu vo veci a hľadisko objektívne, založené na existencii dostatočných záruk pre vylúčenie akýchkoľvek pochybností o zaujatosti sudcu (napríklad Saraiva de Carvalho proti Portugalsku, 1994, Gautrin a ďalší proti Francúzsku, 1998). Preto k vylúčeniu sudcov z pojednania a rozhodovania veci môže dôjsť len vtedy, keď ich vzťah k veci, k účastníkom alebo ich k zástupcom dosiahne takú intenzitu, že nebudú schopní nezávisle a nestranne rozhodovať.

28. Vzhľadom na uvedené najvyšší súd podľa § 92 S.s.p. rozhodol tak, že vec pojednávajúce sudkyne krajského súdu JUDr. Silvia Zdráhalová Rúfusová, JUDr. Drahomíra Mikulajová a JUDr. Jana Novotná nie sú vylúčené z pojednania a rozhodovania v predmetnej veci, keď nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by bola z hľadiska § 87 ods. 1 S.s.p. právne relevantná, a ani z ich vyjadrení, nevyplýva taká okolnosť, ktorá by odôvodňovala ich vylúčenie z pojednania a rozhodovania v tejto veci.

29. Toto rozhodnutie prijal senát pomerom hlasov 3 : 0 (§ 147 ods. 2 v spojení s § 139 ods. 4 S. s. p.).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok n i e j e prípustný.